

Uppskot javnaðarfloksins

Føroyar eiga at seta bann móti samvinnu við apartheidstýrini í Suðurafriku og Namibia

Einasta Nordurland, ið ikki enn hevur samtykt bann móti samvinnu við apartheidstýrið í Suðurafriku, eru Føroyar. Umdomi Føroya tolr ikki hesa støðu, og fær hon so liðandi vinnuliga og búskaparligar avleiðingar fyri okkum sigur Atli Dam, formaður javnaðarfloksins í uppskoti hann hevur lagt fyri tingið um bann móti handli við Suðurafriku og Namibia

Løgtingið viðgjörði friggjadagin tvey uppskot um handilsbann móti Suðurafriku og Namibia. Annað uppskotið er frá Javnaðarflokkinum og hitt frá Landsstýrinum. Viðgerðin av uppskotunum var undir einum og vardi í heilar fimm timar. Bæði uppskotini vórðu beind í marknaðarnevndina.

Vit prenta í dag bæði uppskotini við viðmerkingum.

Uppskot til lögtingslóg um bann móti handli við Suðurafriku og Namibiu.

§ 1. Innflutningur til Føroya av vörum og tænastuveitingum við upp-
runa í Suðurafriku ella Namibiu og útflutningur av vörum og tænastuveitingum úr Føroyum til Suðurafriku ella Namibiu er bannaður.

Stk. 2. Reglurnar í stk. 1 fevna ikki um

- 1) inn- og útflutning, ið ikki er av vinnuligum slag og
- 2) útflutning av framleiðslu til einans læknalig endamáli.

§ 2. Bannið mti handli við Suðurafriku og Namibiu fevnir eisini um flutning av olju og oljuúrdráttum við føroyskum skipum til og úr Suðurafriku og Namibiu.

§ 3. Landsstýrið kann veita undantaksloyvi frá banninum í §§ 1 og 2.

§ 4. Persónar, herundir nevndarlimir í virkjum ið bróta § 1 og 2, verða revsaðir við bót ella hefti.

stk. 2. Er brotið framt av einum partafelag, lutafelag ella líknandi, kann felagið sjálvt koma undir bót.

§ 5. Tá ætlan ST's um sjálvstýri fyri Namibiu verður sett í verk, er landsstýrinum heimlað við kunngerð at strika orðingina »ella og Namibiu« í § 1 og 2.

§ 6. Henda lóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjörd.

Viðmerkingar:

Fráfarandi lögmaður eins væl og uttanríkisráðharrin hava mett tað avgjört moralska og politiska treyt, at einhvør samgonga, ið atók sær at styra Føroyum hetta valskedið, fór at átaka sær at loysa tað vandamál, sum samvinnan við Suðurafriku og ta hersetingarstjórni, sum Suðurafrika hevur sett í Namibiu, er vordið Føroyum.

Einaasta Nordurland, ið ikki enn hevur samtykt bann móti samvinnu við apartheidstýrið í Suðurafriku, eru Føroyar. Fyri faum vikum síðani tóku grannar okkara islendringar undir við hinum Nordurlondunum í slikum banni. Hetta sama ger meginparturin av demokratiska heiminum, og frættu vit í gjár, at nú eru fimm samveldisstatar í U.S.A., ið »boykotta« sama apartheidstýri. Hesir eru: Maryland, Michigan, Nort Carolina, Rhode Island og Massachusetts.

Umdomi Føroya tolr ikki hesa støðu, og fær hon so liðandi vinnuligar og búskaparligar avleiðingar fyri okkum.

Nú liggur á ljóði, at nývalda samgongan onga semju hevur gjørt um at lina Føroyar inn í tann bolk av londum, sum eftir umbøn meirilutans í Suðurafriku og Namibiu hava sett sær fyrri at avtaka hesa røðuliga apartheidskipan.

Føroya fólk hevur krav uppá at vita, um tað veruliga er so, at ein tingmeiriluti átekur sær at styra hesum landi uttan avtalda parlamentariska styrki til at loysa eitt hitt tydingarmesta uttanríkispolitiska málið, uppi hevur verið í mong ár.

Er tað so, kann tað ikki samsvara við lýsta setningin, at Føroyar eiga at utvega sær størri uttan-

rikispolitiskar heimildir.

Er tað so, kann ikki annað sigast, enn at samgongan synir politiska líkasælu og ger eg samseka í teirri politisku bjarnatænastu, fram móti svarta meirilutanum í Suðurafriku/Namibiu og imóti Føroyum.

Míðjan november 1988 voru umboð fyri grønlandska trolaraflotan og grønlandska fiskivinnuumsitingina á veg til Føroya at samráðast við føroyskar skipaegjarar um leigu av skipum at taka lut í ti virkseml, sum tekur seg upp, nú toska-veidan vestanfyri økist so munandi.

Ætlandi skulu eini 10-20.000 tons av banktoski latast verksmiðjuskipum til virkingar, umframt at skip skulu taka imóti á ferðum og í Diskovikini. Afturat koma ætlanirnar um virkseml í Føroyingahavnini, har møguliga 6.000 tons kunnu virkast í 1989 og ella 1990.

Grønendingar — samrikismenn okkara, sum av goðum grundum eru serliga erkvinsir um rasuskilnaðarpolitikk — steðgaðu hesum umboðum í Keypmannahavn, ta tað kom í ljósmála, at føroyingar motvirkaðu ti suðurfrikapolitikki, ið Fólkatíngið hevur samtykt.

Norskir, týskir og aðrir verksmiðjutrolarar hava leingi ligið framvið at utvega sær møguleikar at virka hendan fisk, og vandi er fyrri, at vit gerast ov seinir á sjóvarfallinum. Hetta er dupult spell, nú loyvda veiðan eystanfyri er so munandi skerd.

Ljóðað hevur, at Tjóðveldisflokkurin hevur »tryggjað« sær loysn innan 5. februar, men er hon tann — framsett í donskum blað — at flokkurin skal út um samgonguna

at leita sær stuðul, kann henda, at slik loysn verður ódrúgv, og vandi er fyrri, at vit tá longu hava spælt okkum møguleikar av hendi.

Onnur loysn, vist hevur verið til, er at Namibia fær sjálvstýri um stutta tíð. Hendan loysn røkkur kortini ikki, ti Walvis Bay verður framvegis suðurfrikansk øki, og felagið, føroysk skip samvinna við, framvegis suðurfrikansk. T.d. liggja skip okkara nú til umvælingar í suðurfrikanskari havn og fiskiskapur er farin fram í suðurfrikanskum sjógv.

Hetta er imóti ti politikki, demokratisk lond reka, og fer framvegis at vera andsøgn til politikk teirra.

Málið hevur fyrr verið á tingið, og hevði landsstýrið tá hesar viðmerkingar:

»Fleiri lond hava sett ymisk tiltøk í verk móti Suðurfriku fyrri at mót-mæla apartheidpolitikki-num í hesum landi.

I Nordurlondum hava Danmark og Noreg samtykt lógir, sum banna øllum handli við Suðurfriku og Namibiu, og í hinum Nordurlondum verður umhugsað at viðtaka tilsvareandi lógir.

Landsstýrið heldur, at Føroyar eiga at taka undir við tiltøkum, sum kunnu vera við til at steðga apartheidpolitikkinn í Suðurfriku, og setir við hesum fram uppskot til lögtingslóg um bann móti handli við Suðurfriku.

Lógvin fevnir um vanligan handil, tænastuveitingar, flutning av olju og oljuúrdráttum við føroyskum skipum til og úr Suðurfriku og Namibiu.

I øðrum tingmáli er lagt uppskot fyri tingið um at seta kgl. fyriskipan í gildi

A Føroya Løgtingi,
18. januar 1989
vegna Føroya
Javnaðarflokks
Atli P. Dam